

Frankenstein

Gertrud Malmberg • Lars Oluf Kolsrud

Böcker i serien Barnens klassiker:
Tristan och Isolde (2004)
Frankenstein (2005)

Lindskog & Oluf Förlag
www.lindskogforlag.se
Stockholm 2005

© Text – Gertrud Malmberg
© Bild – Lars Oluf Kolsrud
Redaktör Barnens klassiker: Lennart Lindskog
Grafisk form: Lennart Lindskog & Lars Oluf Kolsrud

Första upplagan, första tryckningen
Tryck: STIGE, Turin 2005

ISBN 91-85311-02-2

Frankenstein

Ifri bearbetning av Mary Shelleys roman

Gertrud Malmberg • Lars Oluf Kolsrud

Lindskog & Oluf Förlag

Det är tidigt på kvällen den 31 juli 1792. Långt utanför den ryska kusten, någonstans på Ishavets oändliga vatten, har en båt fastnat i isen. Det är en stor, brun träbåt med vita segel. Starka och ganska varma vindar från söder har fört den norrut i hög fart. Men nu är den fast. Våldiga isblock har slutit sig omkring den, och den ligger och guppar på en vattenyta inte större än den själv.

Det har slutat blåsa. En tät dimma har lagt sig över isen och bäddat in båten i en mjuk, vit filt. Uppe på däck står båtens kapten, Robert Walton. Han är orolig. Blir båten fast länge i isen kan det betyda döden för honom och de andra sjömännen ombord. Ängsligt spanar han in i den täta dimman, men han ser knappt en meter framför sig.

Robert Walton är upptäcktsresande. Han är på sin första färd över Ishavet, mot Nordpolen. Men nu är han fast i isen.

Då händer plötsligt något mycket märkligt. En stark vind sveper fram över ismassorna och drar dimman med sig. Och bakom dimman är sommarhimlen ljus, ljus blå, och kvällssolen lyser och får snö och is att glimma som av miljoner diamanter. Men den lyser på något annat också. En bit bort på isen är det något

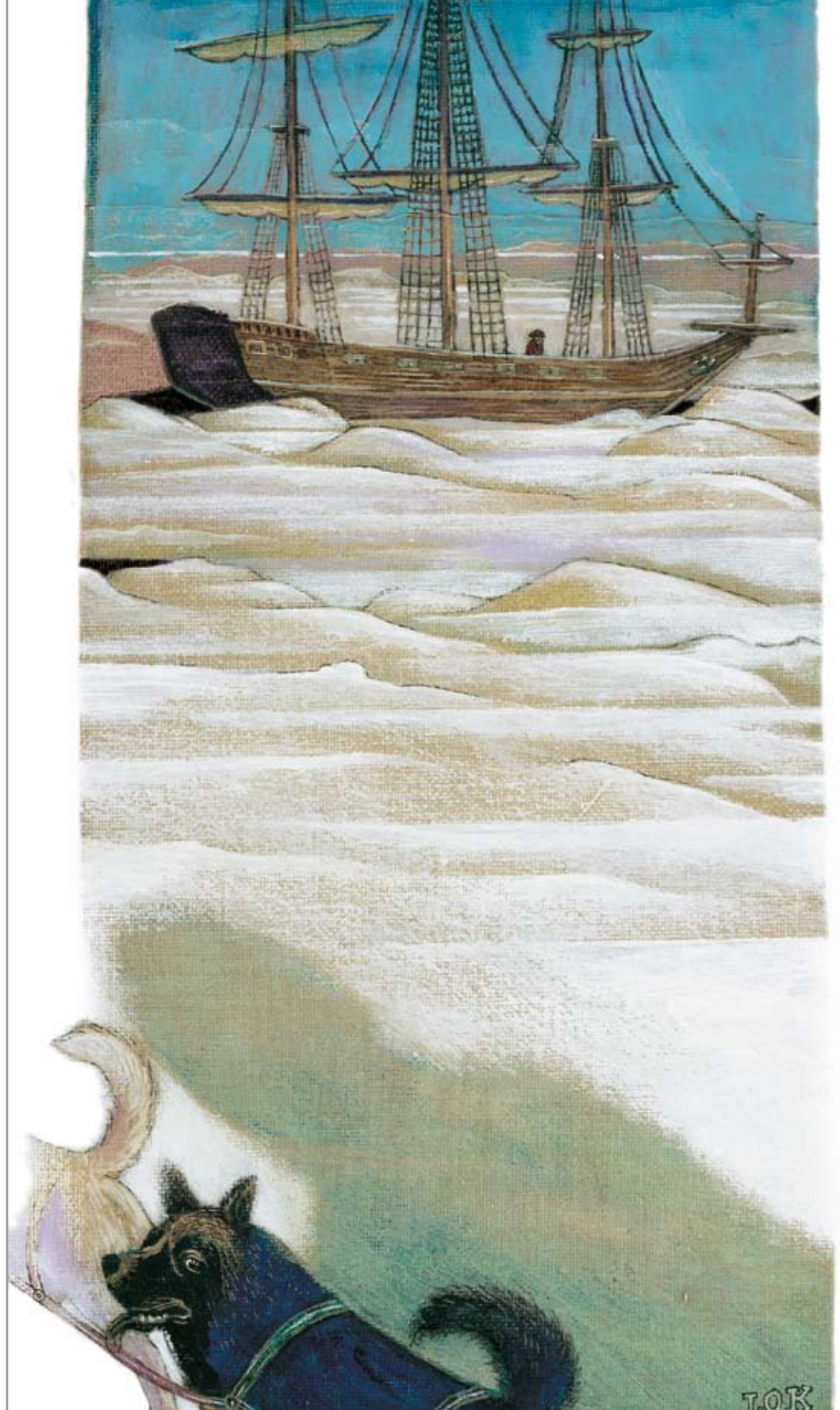
mörkt som rör sig. Kaptenen lyfter kikaren till ögonen och försöker uppfatta vad det är. En släde ser det ut som, dragen av fyra stora hundar. Han tar ett djupt andetag och fattar ett hårdare tag om kikaren. På släden sitter en varelse, lik en människa men ändå inte, stor som en jätte, mörk och otydlig som en skugga. Den styr hundarna i rasande fart över isen, som om den jagade någon eller själv var jagad.

Kaptenen står blickstill och låter kikaren följa slädens vansinnesfärd i fjärran. Snart försvinner den som en liten svart prick vid horisonten.

En lång stund blir kaptenen kvar på däck. Hans hjärta bankar hårt. Han tycker att han har svårt att andas. Men när han åter spanar ut över havet ser han bara vit, gnistrande is. Släden med den märkliga varelsen är borta.

Lite senare börjar det dåna i isen, istäcket spricker upp och båten ligger åter på öppet vatten. Kaptenen berättar inget för de andra sjömännen. Han kan inte riktigt tro på det han har sett.

På kvällen kan han inte somna. Båten gungar sakta fram och tillbaka, fram och tillbaka, som om den ville vagga honom till sömns. Men kapten Walton ligger stel och klarvaken. Skräcken har slagit sina vassa, svarta klor i honom och vägrar släppa taget. Han gav sig ut på den här långa färden för att undersöka Ishavet och Nordpolen och för att se vilka hemligheter som kunde gömma

sig där. Kan det vara så att det finns människor i dessa okända områden som ser ut som den där varelsen på släden? Kaptenen undrar, men vet inte.

Framåt morgonen slumrar han till. Men så vaknar han av röster. Det är sjömännen som är uppe på däck och talar med någon. Orolig skyndar han sig dit. Vid båtens ena sida ligger ett isflak, och på isflaket finns en släde och fyra hundar. I släden sitter en man. En mager, stelfrusen, genomblöt, uthungrad och förtvivlad människa, alldeles olik varelsen från kvällen innan.

Sjömännen tar hand om hundarna, ger dem mat och en varm vrå att vila ut i. Den frusna och hungriga mannen får följa med till kaptenens hytt där han får torra kläder och het soppa. Sedan får han ligga under tjocka filtar i en mjuk säng.

I två hela dagar ligger mannen tyst och nästan orörlig, och kaptenen börjar undra om den stackars mannen har mist förståndet. Men den tredje morgonen sätter han sig upp och börjar prata:

– Bäste kapten! säger han och ser med febriga ögon på Robert Walton. Hur ska jag kunna tacka er för att ni räddat mitt liv? Ni undrar säkert vad jag är för en konstig människa, ensam med min släde långt ute på Ishavet. Men jag är här för att slutföra ett uppdrag, för att få tag på en varelse som är på flykt över isen. Inte förrän jag har gjort det kan jag dö i frid.

– Den där varelsen ..., säger kaptenen oroligt. Färdades han med släde precis som ni?

Mannen nickar.

– Är det ...? fortsätter kaptenen, men sedan får han inte fram fler ord.

Då rätar mannen på sig och hans ögon blir mycket, mycket skarpa.

– Säg inget mer! Jag förstår ändå. Den där varelsen är mitt uppdrag.

Mannen drar en djup suck. Sedan säger han, alldeles lugnt och stilla:

– Om jag berättar min historia så kommer ni inte att tro mig.

– Jag kommer att tro er, svarar kaptenen.

Då vänder mannen sitt magra, bleka ansikte mot kaptenen, och för första gången kan man ana ett leende i hans trötta ansikte. Så börjar han berätta. Det är en lång historia, och han berättar med låg, sorgsen röst.

– Jag heter Frankenstein, säger mannen. Victor Frankenstein, och det här är min berättelse:

Mina allra första minnen är från Comosjön. Där bodde jag med mina föräldrar i ett stort hus vid vattnet. Runt omkring låg Alperna med sina höga, snöklädda bergstoppar, djupa dalar och blommande ängar. Jag kan fortfarande se Comosjöns blå vatten framför mig, och jag minns tydligt den smala stigen ner till stranden där jag ofta sprang barfota. Jag brukade samla stenar nere vid vattnet. Dem tog jag med mig hem och lekte med.

Jag blir glad när jag tänker på tiden vid Comosjön. Men det är så längesedan. En annan tid, en annan värld.

Frankenstein tystnar och vänder bort blicken mot någonting som ingen annan ser.

Men ett av minnena från den där tiden, fortsätter han, är ett minne som är så skärande skarpt och ljust att det nästan bländar. Jag var bara sex år, det var sent på eftermiddagen och jag hade gått längst bort i trädgården där jag satt under den stora eken och lekte med mina stenar. Då hörde jag plötsligt min mors röst:

– Victor! Är du där?

Hon kom emot mig på trädgårdsgången. Bredvid henne gick en liten flicka i blå klänning och med ljust, lockigt hår. Hon höll min

mor hårt i handen och tittade ner i marken. Solen stod lågt och lyste med sneda strålar på gången där min mor och flickan gick.

Jag reste mig upp, men jag sa ingenting. Jag bara stod där under den stora eken och tittade på dem.

Mor log när hon såg på mig.

– Det här är din lillasyster, Victor, sa hon. Hälsa på henne!

Jag tog flickans hand. Den var liten och tunn.

Flickan hette Elizabeth Lavenza. Eftersom båda hennes föräldrar hade dött när hon var liten hade en fosterfamilj tagit hand om henne. Familjen var fattig, och min mor brukade ofta gå dit för att ge dem mat och kläder. Med tiden kom min mor att fästa sig särskilt vid Elizabeth, och en dag frågade hon kvinnan i familjen om den lilla flickan inte kunde få bo hos oss. Kvinnan, som förstod att flickan skulle få det bättre hos oss, svarade ja. Så kom det sig att Elizabeth en vacker septemberdag kom gående hand i hand med min mor på vår trädgårdsgång.

I början var Elizabeth mycket blyg, nästan rädd. Hon pratade bara med min mor, aldrig med mig.

En dag såg jag henne slinka iväg genom köksdörren. Försiktigt följde jag efter henne ut i trädgården. Efter en stund hittade jag henne sittande på en gammal stenbänk alldeles intill vårt redskapsskjul. I knäet hade hon något som såg ut som en liten låda.

– Vad har du där? frågade jag.

Hon svarade inte. Men jag såg att det rörde sig i lådan. Det var en fågel.

– Är den skadad? undrade jag.

– Det är något fel på vingen. Jag tror den är bruten, förklarade hon.

Jag gick försiktigt fram till bänken och satte mig bredvid henne.

– Den får bröd och bär, sa hon.

I samma ögonblick såg jag att hon hade ena handen full med rönnbär.

– Vi kan hjälpas åt att ta hand om den, sa jag.

Då tittade Elizabeth på mig, och för första gången såg jag att hennes ögon var alldeles blå.

Efter den dagen tog vi hand om fågeln tillsammans. Elizabeth var inte lika blyg längre, och hon pratade ganska mycket nu, allra mest om fågeln.

Fågeln blev bättre, och en dag flög den upp i ett träd där den satte sig på en gren. Vi ropade

på den. En lång stund satt den bara där och tittade på oss med sina svarta ögon. Det var som om den ville säga något.

– Den säger farväl, sa Elizabeth. Victor, den säger farväl!

Kanske var det så. För strax lyfte fågeln från grenen och flög i en stor båge bort mellan träden, ner över stranden, tillbaka igen, över våra huvuden och sedan iväg igen. Längre och längre bort flög den, bort mot den ljusgrå novemberhimlen över Comosjön. Så var den försvunnen.

– Den klarar sig själv nu, sa Elizabeth. Och det var ju det som var meningen. Nu går vi hem, Victor.

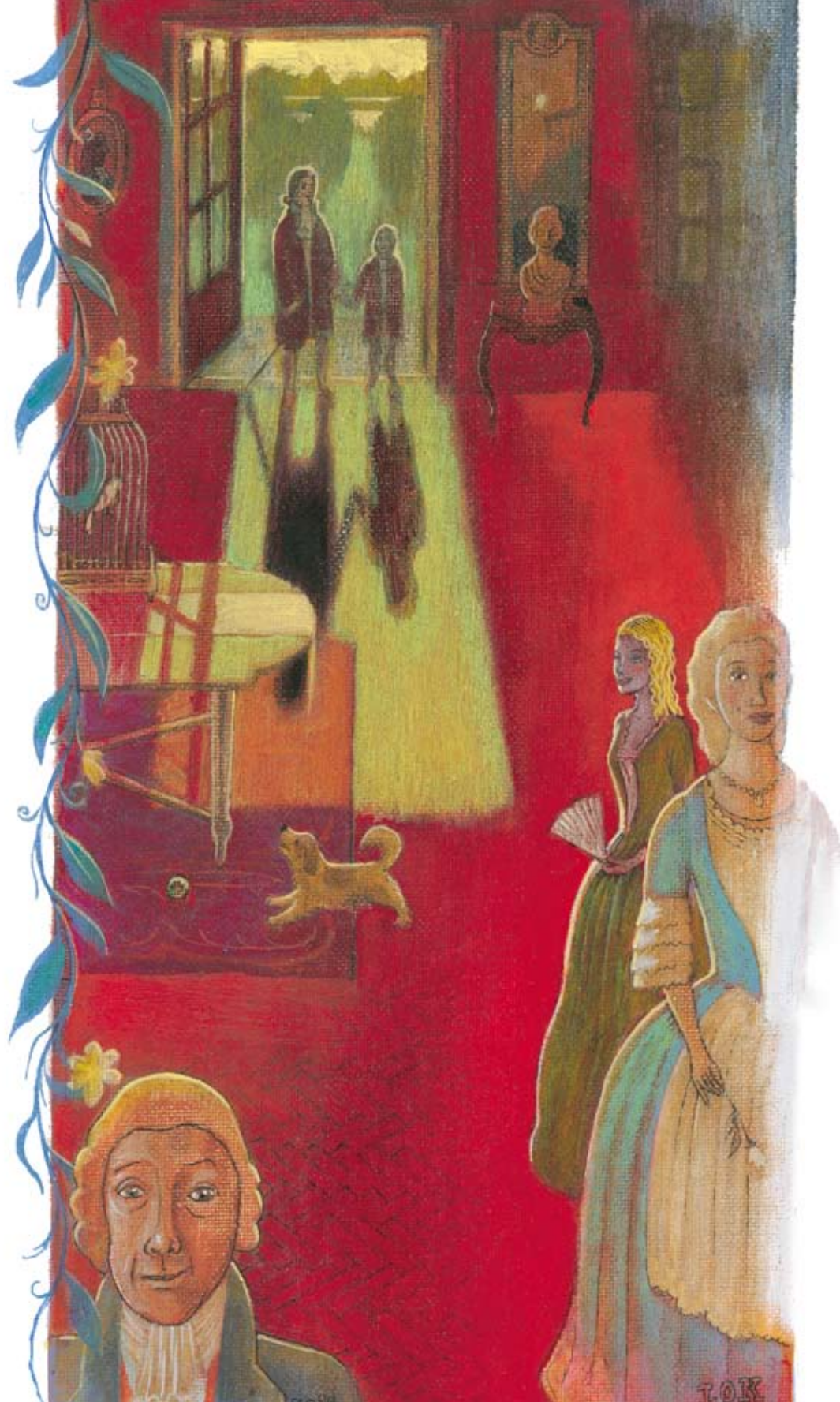
Så tog hon min hand i sin.

Från den stunden var Elizabeth min bästa lekkamrat och käraste vän, och vi lovade varandra att vi alltid skulle hålla ihop, vad som än hände i livet.

Plötsligt tystnar Victor Frankenstein. Hans ansikte är sorgset och han suckar tungt. Det tar en stund innan han fortsätter sin berättelse:

Efter några år flyttade vi till Genève. Där fick jag två småbröder, Ernest och William, och när jag började skolan fick jag en kamrat som hette Henry Clerval.

Henry älskade äventyr, och vi vandrade ofta i skogarna tillsammans, klättrade i berg och simmade i bäckar. Men Henry tyckte också om

att skriva dikter och skådespel, och Elizabeth och jag klädde ofta ut oss och spelade med i hans pjäser.

Jag var annorlunda. Det enda som riktigt intresserade mig var naturvetenskapen. Jag ville förstå jordens och himlens hemligheter: Vad var det som fick vinden att blåsa och stjärnorna att lysa? Varför flöt trädstammarna på vattnet medan stenarna sjönk till botten? Jag ville veta vad som fick äpplet att falla till marken med en duns, medan lövet sakta singlar mot jorden. Naturens alla mysterier ville jag lösa.

När jag var sjutton år blev det bestämt att jag skulle börja studera vid universitetet i den tyska staden Ingolstadt. Men innan jag reste blev min mor sjuk i scharlakansfeber. I flera dagar låg hon med hög feber och stora röda utslag. Hela tiden satt Elizabeth hos henne och höll henne i handen. Vi var rädda att Elizabeth skulle bli smittad, så vi försökte få henne att gå därifrån. Men hon stannade kvar. Dag och natt satt hon hos min mor.

En kväll när jag tittade in i rummet och såg Elizabeth sitta med min mors hand i sin dök ett minne upp från förr: dagen då min mor och Elizabeth kom gående mot mig i trädgården vid Comosjön, och Elizabeth höll ett fast tag i min mors hand.

Nu stod jag i dörren och såg hur hon höll hårt, hårt i min mors hand, precis som hon hade gjort dagen då hon kom. Det var som om hon försökte få min mor att stanna kvar hos oss. Men det hjälpte inte. I gryningen nästa dag dog min mor.

Hela familjen var lamslagen av sorg, och jag sköt upp resan till Ingolstadt och stannade kvar hos min far och mina syskon. Elizabeth var förtvivlad, men hon tog ändå hand om Ernest och William och tröstade dem så gott hon kunde.

Till sist tyckte min far att jag skulle ge mig av till Ingolstadt, och kvällen innan jag skulle resa kom Henry hem till oss för att ta farväl. Han hade hoppats att han också skulle få åka till Ingolstadt för att studera, men fadern var köpman och behövde hans hjälp.

Den kvällen satt Henry och jag uppe sent tillsammans. Jag ville inte säga god natt och gå och lägga mig. Jag skulle lämna ett hem fyllt med sorg efter min mors död, och det kändes svårt. Kanske hade jag också en föräning om att detta var slutet på en tid som aldrig skulle komma tillbaka.

Tidigt nästa morgon gav jag mig av. Far, Elizabeth och mina två småbröder vinkade av mig. Far var blek, men försökte ändå se glad ut. Elizabeth vände bort ansiktet för att inte visa att hon grät.

Den kvällen såg jag för första gången Ingolstadts vita kyrktorn. Staden låg så vackert vid Donaus strand med höga berg i bakgrunden. Min far hade ordnat en liten lägenhet åt mig i ett korsvirkeshus nere vid floden. Men när jag kröp ner i min nya, okända säng den första natten i Ingolstadt tänkte jag ändå bara på dem där hemma och kände mig väldigt, väldigt ensam.

